

قریحه و استعداد تصویرگر آن است که بتواند کلمات را تفسیر کند، مثل سازنده آهنگ که برای یک شعر موسیقی می‌سازد.

موریس سنداک

کتاب مصور چیست؟

ترجمه : احمد غلامحسینی

اشاره

دشواری تمایز قائل شدن میان کتاب‌های مصور و غیر مصور برای کودکان، از آن روست که تقریباً تمامی انواع کتاب‌ها برای این دوره‌ی سنی، اعم از درسی، آموزشی و سرگرمی، به عکس و تصویر مزین هستند، در حالی که همه آن‌ها کتاب مصور محسوب نمی‌شوند.

از آن جا که کتاب‌های مصور جذابند، کودکان علاقه و توجه بیشتری به این گونه کتاب‌ها دارند. دلشان می‌خواهد بیش‌تر عکس و تصویر ببینند تا شرح و توضیح. اما می‌دانیم که کتاب‌های مصور هم محدودیت‌هایی دارند و در همه زمینه‌ها نمی‌توان به این میل کودکان پاسخ گفت.

آشنایی با انواع کتاب‌های مصور، نویسندگان آثار کودکان را از قابلیت‌ها و محدودیت‌های چنین کتاب‌هایی آگاه می‌سازد. به علاوه، حسن دیگر شناخت قالب‌های محبوب و آزموده کتاب‌های مصور این است که شاید بتوان قالب‌های رایج را در جهت پاسخ گفتن به میل کودکان شکست و از کتاب‌های مصور در قالب‌های نو و عرصه‌های جدیدی بهره گرفت.

است (که البته ۲۴ تا ۴۸ صفحه نیز می‌تواند باشد).

در همه صفحات آن عکس وجود دارد. تصویرها و قصه، برای بیان داستان و رسیدن به منظور نهایی، تلفیق می‌شوند. شمار لغت‌ها معمولاً کم‌تر از ۵۰۰ کلمه است (که البته می‌تواند بالاتر از ۲۰۰۰ کلمه یا کاملاً بدون کلمه باشد).

طراحی در خدمت ایجاد ارتباط بین متن و تصویر، و برای بیان داستان است.

◀ قالب‌ها

قالب همه کتاب‌های مصور تا حد زیادی به تصویر و عکس متکی است. قالب‌های متنوع، بسته به ظرفیت آن‌ها از نظر عکس و تصویر، زمینه آموزش یا تفریح یا هر دو را فراهم می‌آورند. همواره توصیه می‌شود، عنوان‌های کتاب متناسب با توان ذهنی دانش‌آموزان انتخاب شوند.

□ کتاب‌های اسباب بازی

انواع این کتاب‌ها عبارتند از: مسطح، دارای اوراق کشویی، دارای تصویر برجسته، پارچه‌ای و پلاستیکی (قابل شست‌شو). این گونه کتاب‌ها برای معرفی ادبیات به کودکان بسیار مناسب هستند.

□ کتاب‌های الفبا

اغلب به منظور آموزش و برای معرفی الفبا به کودکان تهیه و منتشر می‌شوند. عموماً در آنها از نام حیوانات شناخته شده برای آموزش الفبا استفاده می‌کنند.

□ کتاب‌های شمارش

مانند کتاب‌های الفبا، به منظور آموزش و معرفی اعداد به دانش‌آموزان تولید می‌شوند. کتاب‌های مصور آموزشی فراوانی برای کمک به فهم بچه‌ها از عدد و عددنویسی وجود دارند.

نوعی اقبال کودکان در توجه به تصویر و پذیرش آن، چه نزد کودکان و چه نزد سالمندان وجود دارد. یک جلوه بصری مستقیم، یک محرک سریع برای قوه تخیل، یک تناسب شاد رنگ‌ها و یک شخصیت پردازی خوب، از جمله عوامل ترغیب کودکان به ادامه کار با کتاب‌های مصور هستند.

در اساسی‌ترین تعریف، یک کتاب مصور، ترکیبی از قصه و تصویر برای گفتن یک داستان است؛ اگرچه میان کارشناسان درباره تعریف واحد از کتاب مصور، به طور کامل توافق وجود ندارد. کتاب‌های مصور از نظر اندازه، قالب و دیگر خصوصیات صفحه‌آرایی، از سایر قالب‌های کتاب کودکان متفاوت هستند. البته باید به خاطر داشت که قالب‌های حرفه‌ای مورد استفاده در کتاب‌های مصور کودکان، از سایر کتاب‌های کودکان گرفته شده‌اند و در واقع در همه آثار کودکان به کار می‌روند.

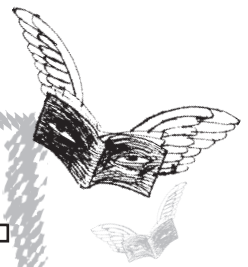
تصویر در کتاب‌های مصور کودکان، اصولاً برای تأمین تجربیات دیداری کودکان به کار می‌رود

مطابق نظر «انجمن کتابداران آمریکایی» برای طبقه‌بندی موضوعی کتاب‌ها، یک کتاب مصور برای کودکان از نظر تصویر از دیگر کتاب‌ها از این نظر متمایز است که تصویر در کتاب‌های مصور کودکان، اصولاً برای تأمین تجربیات دیداری کودکان به کار می‌رود. کتاب مصور دارای مجموعه‌ای هماهنگ از طرح و مایه یا مفهوم است که از طریق یک سلسله تصویر بیان می‌شود.

ویژگی‌های کتاب‌های مصور

◀ عناصر

استاندارد تعداد صفحات کتاب مصور ۳۲ صفحه

در یک محدودهٔ زمانی اتفاق می‌افتند.

□ واقع‌گرایانه

داستان‌هایی که به منظور «همدلی با شخصیت‌های داستان» که کودکان هستند، طراحی می‌شوند و بر این جنبه تأکید دارند. وقایع ممکن است به طور همزمان یا در یک سیر زمانی اتفاق بیفتند.

□ جادویی

داستان‌هایی که بر پایهٔ تخیل بنا نهاده شده‌اند. کودک تخیل را حقیقت می‌پندارد و بیان این گونه داستان‌ها در یک قالب ابتکاری جدید، او را مجذوب می‌کند.

□ سنتی

شامل داستان‌های بلند، قصه‌های عامیانه، داستان‌های حقه‌بازی، داستان‌های لطیف و نظایر آن می‌شود. از الگوهای داستان‌گویی سنتی می‌توان در یک دنیای ابتکاری یا فضایی که در آن سحر و جادو امری معمول است، بهره گرفت.

۲. بدون داستان یا اطلاع‌رسانی

کتاب‌های مصور اطلاع‌رسانی، جایگزین دایرةالمعارف‌ها محسوب می‌شوند. در آن‌ها، تصویرها روشن و تمام‌رنگی هستند و صحت و تناسب عنوان‌ها و اهمیت دارد. رعایت سهولت در خواندن عنوان‌ها و حذف عبارت‌های نامناسب برای جوانان، از ویژگی‌های این گونه کتاب‌ها هستند.

□ کتاب‌های مفهوم

برای کمک به بچه‌ها در فهم آسان مفاهیمی نظیر شکل و رنگ و مفاهیم مشکلی مانند اصول دستور زبان یا برنامه‌ریزی، کتاب‌های بسیاری مصور شده‌اند.

در کتاب‌های لغت، تصویرها به خوبی می‌توانند، جزئیات و طرح داستان را به صورت ترکیبی بیان کنند

□ کتاب‌های بدون نوشتار

ابزار خوبی برای کمک به دانش‌آموزان در زمینهٔ رشد گفتار و آموختن مهارت‌های نوشتن محسوب می‌شوند. برخی از این کتاب‌ها با متن مختصری همراه هستند. در کتاب‌های لغت، تصویرها به خوبی می‌توانند، جزئیات و طرح داستان را به صورت ترکیبی بیان کنند.

□ خواندنی‌های آسان

برای هدایت شاگردان از کتاب‌های داستانی مصور به کتاب‌های مرجع بسیار مناسب هستند. طراحی این کتاب‌ها به گونه‌ای است که دانش‌آموزان می‌توانند، با حداقل خواندن یا خواندن بدون کمک یک بزرگسال، آن‌ها را مطالعه کنند.

◀ انواع

۱. داستانی:

□ انسان‌انگارانه

داستان‌هایی که در آن‌ها حیوانات یا موضوعات بی‌جان به عنوان شخصیت اصلی حضور دارند. معمولاً دارای میزان اندکی از تخیل هستند و اتفاق‌ها

منبع

<http://picturing books what is a picture book?>

